

Big Brother is watching your car?

Het recht op privacy is een groot goed. Is kentekensparkeren, waarbij de parkeerder verplicht zijn kenteken moet invoeren, inbreuk op de privacy? Hoe zie de rechtbank dat? En hoe moeten parkeerbeheerders omgaan met de verkregen privacygevoelige informatie?

TEKST ANOEK VAN BEEK & BAS BREKVELD BEELD NFP PHOTOGRAPHY - PIETER MAGIELSEN

Kentekensparkeren is de moderne term voor nieuwe technologie waarbij handhaving van betaald parkeren gedigitaliseerd wordt uitgevoerd. Automobilisten moeten hun kenteken verplicht invoeren in parkeerapparatuur. Zo luiden de regels van voldoening op aangifte. Door de straat rijdt een auto van parkeerbeheer die alle kentekens van geparkeerde auto's achter elkaar scant. De kentekens worden continu en volautomatisch gekoppeld aan een centrale database waarin de kentekens staan vermeld van alle auto's die op dat moment tegen betaling geparkeerd staan. Als het gescande kenteken niet wordt herkend, is er kennelijk geparkeerd zonder betaling en volgt er een naheffingsaanslag.

Is dit anno 2015 schokkend nieuws? Welnee. Het betaald parkeren was van meet af aan kentekensparkeren. Toen in 1991 de gemeentelijke parkeerbelastingen werden ingevoerd, was dat al het geval. Het kenteken werd gezellig ouderwets met een pen op een papieren naheffingsaanslag geschreven. Met dank aan de technologische vooruitgang gebeurt een ander tegenwoordig digitaal en geautomatiseerd. De tekst van de Gemeentewet is tussen 1991 en heden echter niet veranderd.

WAT IS HET PROBLEEM MET KENTEKENPARKEREN?

Volgens sommigen is er heel veel mis met kentekensparkeren in de moderne uitvoering met scanauto's en verplichte invoering van het kenteken in de parkeerapparatuur. Het kernwoord daarbij is 'privacy'. Schending van privacy, om precies te zijn. Er zijn eenzame kruisvaarders die vanwege schending van hun privacy ten principale hun kenteken niet invoeren. En er zijn organisaties die hun belangen behartigen. De stichting Privacy First is daar een bekend voorbeeld van.

Men beroept zich daarbij op schending van de mensenrechten zoals die zijn vastgelegd in een tweetal verdragen waar Nederland zich bij heeft aangesloten. Het eerste verdrag is het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVMR). Het tweede is het Internationale verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten van de Verenigde Naties (IVBPR). Beide verdragen kennen beschermende bepalingen met betrekking tot privacy, en door hun status als verdrag gaan deze beschermingsbepalingen boven ons Nederlands recht. Men beroept zich op het maatschappelijk belang dat er geen spoor bij een individu mag ontstaan. Het systeem met verplichte kentekeninvoer zou ervoor zorgen dat elke parkeerder

een duidelijke voetafdruk achterlaat en bij het koppelen van meerdere voetafdrukken zelfs een duidelijk spoor. Zo zou een dergelijk spoor de bescherming frustreren die een journalist aan zijn bron (klokkenluider) wil geven, omdat door het kentekensparkeren te volgen zou zijn wanneer de journalist zich waar bevond. Ook het geheimhoudingsrecht van de advocaat zou geschonden worden doordat te traceren zou zijn met wie hij op welk moment sprak of wie hij bezocht.

IDENTIFICATIEPLICHT

Een ander argument is, dat aan de opslag van parkeergegevens het gevaar zou kleven dat door het invoeren van een verkeerd kenteken ten onrechte een aanwijzing kan worden gecreëerd dat iemand op een bepaalde plek is geweest, en daarom in een strafrechtelijk onderzoek als verdachte kan worden aangemerkt. Immers, de politie maakt ook gebruik van het kunnen uitpijlen van een telefoon om te achterha-

Bas Brekveld
en Anoek
van Beek

len of en wanneer iemand waar is geweest. Bij een telefoon heeft de gebruiker nog de mogelijkheid deze thuis te laten, maar bij kentekensparkeren zou de burger er niet aan ontkomen om zich tijdens het parkeren bekend te maken. Er wordt op gewezen, dat kentekensparkeren zou leiden tot een permanente identificatieplicht op het moment dat de parkeerder wil parkeren. Oftewel: kentekensparkeren zou leiden tot identificatieplicht zonder dat er een reden voor is.

Alle argumenten samenvattend: men is bevreesd dat bij onvoldoende waarborgen omtrent de veiligheid van de opslag van de kentekens en wie toegang heeft tot deze opslag, het kentekensparkeren leidt tot het apocalyptische beeld dat George Orwell schetste in zijn boek *1984*.

2-0 VOOR DE GEMEENTEN

Als we de discussie over mogelijke strijd met privacywetgeving als een voetbalwedstrijd verslaan, staat het op dit moment 2-0 voor de gemeenten. Zowel de Rechtbank Noord-Holland als de Rechtbank Amsterdam is namelijk van mening dat kentekensparkeren geen ongeoorloofde inbreuk maakt op de privacy van de parkeerder. Enige inbreuk op de privacy van de parkeerder is gerechtvaardigd door de voordelen van het kentekensparkeren.

EIND GOED, AL GOED?

Er valt een belangrijke kanttekening te plaatsen bij de twee uitspraken van de rechterlijke macht waarin de bezorgde burger geen gelijk kreeg. Beide rechterlijke uitspraken zijn afkomstig van de rechtbank. Vroeg of laat komt de problematiek in hoger beroep bij een gerechtshof. En daarna bij de Hoge Raad. In voetbaltaal gesproken: de wereldkampioen hoeft niet alle wedstrijden in een toernooi te winnen om wereldkampioen te worden.

Zorg dat uw organisatie zich verdiept in de privacygevoeligheid van kentekensparkeren. Zorg ervoor dat de gescande kentekens zo kort als mogelijk bewaard blijven, en alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor ze gescand zijn, namelijk de uitvoering van de gemeentelijke parkeerbelastingen. En zorg voor voldoende waarborgen rondom de opslag van de gegevens.

BRONVERMELDING EN KORTE SAMENVATTING

Uitspraak Rechtbank Noord-Holland, 15 december 2014, zaaknummer ALK 13 / 2065 PARKBL V145, ECLI:NL:RBNHO:2014:11715.

Uitspraak Rechtbank Amsterdam, 16 december 2014, zaaknummer AMS 14 / 3468 PARKBL 308.

De rechtbank oordeelt dat het zogeheten kentekensparkeren, waarbij de parkeerder bij het doen van aangifte het kenteken van de auto waarmee hij parkeert moet invoeren, niet leidt tot ongeoorloofde inbreuk op de privacy van de parkeerder. Er is geen strijd met het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Anoek van Beek is juridisch medewerker bij de Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam; Mr Bas Brekveld is inspecteur bij de Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam